Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 14.10.2016, sp. zn. 4 VSOL 1268/2016, ECLI:CZ:VSOL:2016:4.VSOL.1268.2016.1

Číslo: 118/2017

Právní věta: Ve smyslu ustanovení § 389 odst. 2 písm. b/ insolvenčního zákona nebrání dluh z podnikání řešení dlužníkova úpadku nebo hrozícího úpadku oddlužením ani tedy, jde-li o pohledávku věřitele, která po skončení insolvenčního řízení, ve kterém insolvenční soud zrušil konkurs na majetek dlužníka podle § 308 odst. 1 písm. c/ nebo d/ insolvenčního zákona, zůstala neuspokojena proto, že ji věřitel vůbec nepřihlásil nebo neuplatnil jako pohledávku za majetkovou podstatou (§ 168 insolvenčního zákona), případně jako pohledávku postavenou na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou (§ 169 insolvenčního zákona), anebo proto, že šlo o pohledávku, která se v insolvenčním řízení neuspokojuje.

Soud: Vrchní soud v Olomouci

Datum rozhodnutí: 14.10.2016

Spisová značka: 4 VSOL 1268/2016

Číslo rozhodnutí: 118

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Insolvence, Oddlužení

Předpisy: § 389 odst. 2 písm. b) IZ

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Vrchní soud v Olomouci k odvolání dlužníka zrušil usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 10. 8. 2016, sp. zn. KSBR 52 INS 6526/2016-A, a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

I.
Dosavadní průběh řízení

1. Shora uvedeným usnesením uložil soud prvního stupně dlužníku (§ 394a odst. 3 insolvenčního zákona), aby zaplatil ve lhůtě 3 dnů od právní moci usnesení na označený účet nebo v hotovosti na pokladně soudu prvního stupně zálohu na náklady insolvenčního řízení ve výši 50 000 Kč.

2. Na odůvodnění tohoto usnesení soud prvního stupně uvedl, že dlužník se návrhem doručeným Krajskému soudu v Brně 19. 7. 2016 domáhal rozhodnutí o úpadku a povolení oddlužení plněním splátkového kalendáře. Podle insolvenčního návrhu dlužníka má dlužník závazky vůči věřitelům, které vznikly v rámci jeho podnikání a které věřiteli nebyly přihlášeny do insolvenčního řízení dlužníka, který byl řešen konkursem a veden pod sp. zn. KSBR 27 INS 4070/2010, s tím, že se jedná

o věřitele S. electronic s. r. o., H. Česká republika, a. s., Nerez S., s. r. o., a S. Česká republika spol. s r. o. Proto soud prvního stupně dlužníka vyzval, aby uvedl, zda mu byl udělen souhlas věřitelů, kteří mají pohledávky vzniklé z podnikání, s řešením jeho úpadku oddlužením. Dlužník sdělil, že souhlasy nedostal, tudíž je ani nedokládá, s tím, že prošel již konkursem v označeném insolvenčním řízení. Soud prvního stupně však uzavřel, že označení věřitelé své pohledávky v předchozím řízení neuplatnili, takže není možno aplikovat postup dle ustanovení § 389 odst. 2 písm. b) IZ. Soud prvního stupně dále uzavřel s poukazem na ustanovení § 389 odst. 1 a 2 a § 390 odst. 3 IZ, že vzhledem k tomu, že má dlužník prokazatelně nezajištěný dluh z podnikání a netvrdí ani nedokládá, že věřitel souhlasí s řešením jeho úpadku oddlužením, je tedy osobou neoprávněnou k podání návrhu na povolení oddlužení, proto je třeba jeho návrh na povolení oddlužení odmítnout a rozhodnout o způsobu řešení jeho úpadku konkursem. K tomu poukázal na závěry rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci sen. zn. 2 VSOL 894/2014 z 25. 9. 2014.

3. Dále soud prvního stupně s poukazem na to, že z insolvenčního spisu nevyplývá, že by dlužník měl pohotové finanční prostředky, které by bylo možno použít k úhradě nezbytných výdajů insolvenčního správce spojených s jeho činností po zjištění úpadku dlužníka před případným zpeněžením majetku dlužníka, dovodil, že je nutno uložit dlužníku povinnost zaplatit zálohu na náklady insolvenčního řízení. Zdůvodnil, že není možno požadovat po insolvenčním správci, aby tyto počáteční náklady nesl ze svého, jelikož se jedná o zvláštní procesní subjekt, jehož postavení je odlišné od postavení soudního exekutora. Uvedl dále, že v této fázi insolvenčního řízení nelze stanovit, zda a v jakém rozsahu bude majetek dlužníka v případě zjištění jeho úpadku zpeněžován a jakého výtěžku zpeněžení se případně podaří dosáhnout, proto považoval za nezbytné uložit dlužníkovi povinnost zaplatit zálohu v maximální výši 50 000 Kč. Rovněž poukázal na výši minimální odměny insolvenčního správce při řešení dlužníkova úpadku konkursem, která činí dle § 5 vyhlášky č. 313/2007 Sb. 45 000 Kč, a insolvenční správce má právo i na náhradu hotových výdajů dle § 7 téže vyhlášky. Zdůraznil, že by bylo v rozporu s celospolečenským zájmem, aby tyto náklady nesl stát, když smyslem úpravy zálohy na náklady insolvenčního řízení je právě zabránění této situaci.

II.
Odvolání a vyjádření k němu

4. Toto usnesení napadl dlužník odvoláním. Nejprve uvedl, že žádal o tříměsíční lhůtu, aby mohl vyzvat věřitele, kteří se nepřihlásili do konkursu, k doložení souhlasu s oddlužením, následně však s poukazem na předchozí insolvenční řízení vedené pod sp. zn. KSBR 27 INS 4070/2010 uvedl, že všichni nezajištění věřitelé měli právo (povinnost) se v zákonné lhůtě přihlásit, někteří však toho nevyužili a nepřihlásili se. Z toho odvolatel usuzuje, že nemají zájem být uspokojeni, proto se domnívá, že od nich souhlasy k povolení oddlužení nepotřebuje, a domnívá se a tvrdí, že s jeho oddlužením souhlasí z důvodu nezájmu uspokojení jejich pohledávek v předchozím řízení. Proto má za to, že mu soud nemůže jejich nezájem přičítat k tíži tím, že by mu nepovolil oddlužení z důvodu jejich neschopnosti postupovat dle zákona a řádně se přihlásit, když věděli, že mají pohledávky. Uvedl, že tedy žádá o povolení oddlužení bez zálohy na náklady insolvenčního řízení. Z těchto důvodů již o poskytnutí tříměsíční lhůty k výzvě věřitelům nežádá.

5. Dle ustanovení § 7 IZ, nestanoví-li tento zákon jinak nebo není-li takový postup v rozporu se zásadami, na kterých spočívá insolvenční řízení, použijí se pro insolvenční řízení a pro incidenční spory přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu týkající se sporného řízení, a není-li to možné, ustanovení zákona o zvláštních řízeních soudních; ustanovení týkající se výkonu rozhodnutí nebo exekuce se však použijí přiměřeně jen tehdy, jestliže na ně tento zákon odkazuje.

III.
Důvodnost odvolání

6. Odvolací soud na základě odvolání, které bylo podáno včas a osobami oprávněnými, přezkoumal napadené usnesení soudu prvního stupně, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo (§ 212, § 212a odst. 1, odst. 5 a odst. 6 o. s. ř.), aniž ve věci nařizoval jednání (§ 94 odst. 2, písm. c/ IZ), a dospěl k následujícím závěrům.

7. Podle ustanovení § 389 odst. 1 IZ dlužník může insolvenčnímu soudu navrhnout, aby jeho úpadek nebo hrozící úpadek řešil oddlužením, jde-li o a) právnickou osobu, která podle zákona není považována za podnikatele a současně nemá dluhy z podnikání, nebo b) fyzickou osobu, která nemá dluhy z podnikání.

Podle ustanovení § 389 odst. 2 IZ dluh z podnikání nebrání řešení dlužníkova úpadku nebo hrozícího úpadku oddlužením, jestliže a) s tím souhlasí věřitel, o jehož pohledávku jde, nebo b) jde o pohledávku věřitele, která zůstala neuspokojena po skončení insolvenčního řízení, ve kterém insolvenční soud zrušil konkurs na majetek dlužníka podle § 308 odst. 1 písm. c) nebo d), anebo c) jde o pohledávku zajištěného věřitele.

Podle ustanovení § 397 odst. 1 IZ nedojde-li ke zpětvzetí návrhu na povolení oddlužení ani k jeho odmítnutí nebo zamítnutí, insolvenční soud oddlužení povolí. V pochybnostech o tom, zda je dlužník oprávněn podat návrh na povolení oddlužení, insolvenční soud oddlužení povolí a tuto otázku prozkoumá v průběhu schůze věřitelů svolané k projednání způsobu oddlužení a hlasování o jeho přijetí. Insolvenční soud oddlužení nepovolí do doby, než mu dlužník předloží seznam majetku a závazků. Rozhodnutí o povolení oddlužení se doručuje dlužníku, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru. Odvolání proti němu není přípustné.

Podle ustanovení § 390 odst. 3 IZ návrh na povolení oddlužení podaný opožděně nebo někým, kdo k tomu nebyl oprávněn, insolvenční soud odmítne rozhodnutím, které doručí dlužníkům, osobě, která takový návrh podala, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru. Odvolání může podat pouze osoba, která takový návrh podala.

Podle ustanovení § 396 IZ v případě, že soud návrh na povolení oddlužení odmítne, vezme na vědomí jeho zpětvzetí nebo jej zamítne, rozhodne současně o způsobu řešení dlužníkova úpadku konkursem.

Podle ustanovení § 108 odst. 1 a odst. 2, věty první IZ insolvenční soud může před rozhodnutím o insolvenčním návrhu uložit insolvenčnímu navrhovateli, aby ve stanovené lhůtě zaplatil zálohu na náklady insolvenčního řízení, jestliže je to nutné ke krytí nákladů řízení a prostředky k tomu nelze zajistit jinak. Tuto zálohu nelze uložit insolvenčnímu navrhovateli, který je zaměstnancem dlužníka a jehož pohledávka spočívá pouze v pracovněprávních nárocích. Výši zálohy může insolvenční soud určit až do částky 50 000 Kč.

8. Z obsahu insolvenčního spisu vyplývá správnost skutkových zjištění uvedených soudem prvního stupně v odůvodnění napadeného usnesení, pokud jde o insolvenční návrh manželů spojený s návrhem na povolení oddlužení plněním splátkového kalendáře. Ze seznamu závazku vyplývá, že dlužník nesporně má věřitele, kteří vůči němu mají pohledávky z jeho podnikatelské činnosti. Do seznamu majetku dlužník uvedl pod prohlášení, že seznam je správný a úplný, že dluhy nepocházejí z podnikatelské činnosti, protože usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 19. 7. 2010, č.j. KSBR 27 INS 4070/2010, byl zjištěn úpadek dlužníka V. S. a současně byl na jeho majetek prohlášen konkurs, jenž byl ukončen konečnou zprávou ze dne 17. 1. 2014. Proto se dlužník domnívá, že v současnosti se jedná již jen o závazky z jeho osobního života. Dále z obsahu spisu vyplývá, že k výzvě soudu prvního stupně dlužník opakoval, že nemá sice souhlas žádného z věřitelů, který má pohledávky z podnikání, s řešením úpadku oddlužením, ale že prošel konkursem, a proto dle § 389 IZ nebrání dluh z podnikání již řešení úpadku oddlužením, neboť jde o pohledávku věřitele, která zůstala neuspokojena po skončení insolvenčního řízení, ve kterém insolvenční soud zrušil konkurs na majetek dlužníka

podle § 308 odst. 1, písm. c) a d). Nato vydal soud prvního stupně odvoláním napadené usnesení.

9. Ze spisu Krajského soudu v Brně sp. zn. KSBR 27 INS 4070/2010 vedeného v insolvenčním rejstříku vyplývá, že pod touto spisovou značkou bylo vedeno insolvenční řízení dlužníka V. S. Usnesením ze dne 28. 4. 2014, které nabylo právní moci 14. 5. 2014, byl zrušen konkurs na majetek dlužníka podle ustanovení § 308 odst. 1, písm. d) insolvenčního zákona, neboť pro uspokojení věřitelů je majetek dlužníka zcela nepostačující. Ze seznamu pohledávek přihlášených věřiteli do tohoto insolvenčního řízení je zřejmé, že nebyli přihlášeni 4 věřitelé, které označil soud prvního stupně v odůvodnění napadeného usnesení, a kteří jsou uvedeni mezi věřiteli dlužníka v přezkoumávané věci.

10. Ze shora citovaných ustanovení insolvenčního zákona jednoznačně vyplývá, že při zkoumání otázky, zda dlužník, který má dluh z podnikání, je osobou oprávněnou k podání návrhu na povolení oddlužení, je rozhodující, zda je dán některý z důvodů uvedených v ustanovení § 389 odst. 2 insolvenčního zákona. Proto je nezbytné, aby dlužník v návrhu na povolení oddlužení alespoň tvrdil nebo doložil některou ze skutečností, která vylučuje, aby jeho dluhy z podnikání bránily řešení jeho úpadku oddlužením.

11. Odvolatel se dovolává toho, jak již učinil ostatně i v seznamu závazků, který tvoří přílohu k jeho insolvenčnímu návrhu spojenému s návrhem na povolení oddlužení, že již jeho závazky z podnikatelské činnosti prošly předchozím insolvenčním řízením, kdy úpadek manžela V. S. byl řešen konkursem, který byl pravomocně zrušen, jak bylo prokázáno z předmětného insolvenčního spisu pro nedostatek majetku dle § 308 odst. 1, písm. d) insolvenčního zákona. Soud prvního stupně však oproti tomuto právnímu názoru dlužníka uvedl v odůvodnění napadeného usnesení, že 4 z věřitelů, kteří jsou věřiteli dlužníka s pohledávkami z jeho podnikatelské činnosti, své pohledávky do předchozího insolvenčního řízení nepřihlásili, a z toho dovodil, že právě tyto nezajištěné pohledávky věřitelů z podnikání dlužníka brání řešení jeho úpadku oddlužením, neboť u nich není dán důvod dle § 389 odst. 2, písm. b) insolvenčního zákona, a souhlasy těchto věřitelů dlužník ani netvrdil.

12. Ustanovení § 389 insolvenčního zákona ve shora citovaném znění bylo vloženo do insolvenčního zákona jeho novelou provedenou zákonem č. 294/2013 Sb., s účinností od 1.1.2014. Z důvodové zprávy k bodu 211 (§ 389) této novely insolvenčního zákona vyplývá ve vztahu k § 389 odst. 2 písm. b) IZ, že jde-li o „dluh z podnikání“, který již (neúspěšně) prošel konkursem, pak pro účely posouzení přípustnosti oddlužení by již neměla být jeho povaha významná (tíhu podnikatelského rizika dlužník vyčerpal tím, že se podrobil konkursu).

13. Na základě shora citovaného znění § 389 odst. 2, písm. b) insolvenčního zákona a citované důvodové zprávy k zákonu č. 294/2013 Sb. odvolací soud uzavírá, že pohledávkami dle § 389 odst. 2 písm. b) insolvenčního zákona jsou i pohledávky, které zůstaly neuspokojeny z toho důvodu, že přestože měly být přihlášeny nebo uplatněny, věřitelé je do předcházejícího insolvenčního řízení dlužníka nepřihlásili anebo neuplatnili (v případě pohledávek za majetkovou podstatou nebo pohledávek jim na roveň postavených), anebo šlo o pohledávky, které se v insolvenčním řízení neuspokojují.

14. Ve vztahu k přezkoumávané věci společného návrhu manželů na povolení oddlužení je pak nutno dovodit, že dluh z podnikání neuspokojený v předcházejícím insolvenčním řízení vedeném na majetek jednoho z manželů nebrání dle ustanovení § 389 odst. 2 písm. b) insolvenčního zákona řešení úpadku oddlužením u tohoto manžela, ani u obou manželů na základě jejich společného návrhu na povolení oddlužení, v novém insolvenčním řízení (§ 394a odst. 3 insolvenčního zákona).

15. Odvolací soud proto postupoval podle ustanovení § 219a odst. 1 písm. b) o. s. ř. a napadené usnesení zrušil a podle ustanovení § 221 odst. 1 písm. a) vrátil věc soudu prvního stupně k dalšímu řízení.